

tatis bonæ, quam nisi Deus in illo operetur, non facit homo¹: quia præparatur voluntas a Domino.

XLVI. Sed jam ordinem dispositionis meæ video postulare, ut faciam Deo donante, quod tertio loco me facturum esse promisi, hoc est, ut catholicorum, qui fuerunt ante nos, episcoporum sententiis, quascumque rebus de quibus agitur congruentes potuero reperire, vitreas argutias tuas, et fragilia, quibus tibi multum videris acutus et nitidus, argumenta confringam. Quod ab alio aggrediemur exordio, hic istius libri prolixitate conclusa.

¹ Prov. viii, juxta lxx.

LIBER II.

Pelagianorum contra originale peccatum argumenta quinque convellit auctoritate ac sententiis catholicorum doctorum qui ante in Ecclesia claruerunt, episcoporum scilicet illustrium decem, Irenæi, Cypriani, Reticii, Olympii, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, Basilii, Joannis Constantinopolitani, et Innocentii, necnon presbyteri Hieronymi, viri sancti ac pereruditi.

I. Nunc jam mihi aggrediendum est, quod tertio loco posui dispositionis meæ, ut sententiis episcoporum, qui Scripturas sanctas ingenti gloria tractaverunt, tua Julianæ, Domino adjuvante, machinamenta subvertam. Non ut eos ostendam secundum catholicam fidem de originali sensisse peccato; hoc enim jam in primis hujus operis partibus feci, ut inde monstrarem, quot et quantis viris, Ecclesiæ sanctis clarisque doctoribus, Manichæorum crimen impingas; et cum me cupis apud imperitorum decolorare judicia, eos qui catholicam fidem contra hæreticos defenderunt, hæresis nefariæ nomine accuses. Sed nunc argumenta ipsa vestra, quibus agitis ne hominum prima nativitas originali peccato credatur obstricta, eloquiis sunt redarguenda sanctorum. Quos oportet ut populi christiani vestris profanis novitatibus antepo-
nant, eisque potius eligant adhærere quam vobis.

II. Hæc sunt certe velut capita argumentorum quasi formidanda vestrorum, quibus terretis infirmos, et minus quam contra vos expedit, sacris Litteris eruditos. Dici-

tis enim : « Nos asserendo originale peccatum , diabolum dicere hominum nascentium conditorem , damnare nuptius , negare in baptismo dimitti universa peccata , Deum crimine iniquitatis arguere , desperationem perfectionis ingerere. » Hæc quippe omnia consequentia esse contenditis , si credamus nasci parvulos peccato primi hominis obligatos , et ob hoc esse sub diabolo , nisi renascantur in Christo. « Diabolus enim creat , dicitis , si ex hoc vulnere creantur , quod diabolus naturæ , quæ primum condita est , inflixit humanæ : et damnantur nuptiæ , si aliquid unde damnabiles generantur , habere creduntur : nec omnia peccata dimittuntur in baptismo , si aliquid in baptizatis conjugibus remanet malum , ex quo generentur mali. Quemadmodum autem non est iniquus Deus , qui cum baptizatis remittat peccata propria , parvulum damnat , quia cum ab illo crearetur , nesciens nec volens etiam ex illis parentibus , quibus remissa fuerant , traxit aliena ? Nec virtus , cui vitiositas intelligitur esse contraria , posse creditur perfici ; quia ingenerata vitia incredibile est posse consumi : quæ jam nec vitia deputanda sunt. Non enim peccat , qui non potest aliud esse quam creatus est. »

III. Hæc si fidei diligentia quæreretis , nec ea quæ catholicæ fidei veritate atque antiquitate fundata sunt infidei oppugnaretis audacia ; in ea quæ abscondita sunt sapientibus et prudentibus , et revelata sunt parvulis¹ , nutriti Christi gratia veniretis. Multa eum multitudo dulcedinis Domini , quam profecto non invidit , et tamen abscondit timentibus eum , perfecit autem sperantibus , non in se ipsis , sed in eo. Nos ergo dicimus quod ea fides habet , de qua Scriptum est , « Nisi credideritis , non » intelligetis² : » Nec diabolum , sed Deum verum et vere

¹ Matth. xi, 25, et Psal. xxx, 20. — ² Isai. vii, 9, juxta lxx.

bonum , esse hominum conditorem , munda etiam de immundis ineffabiliter operantem ; quamvis hominum nemo mundus nascatur , et ideo donec mundetur Spiritu sancto , sub spiritu immundo esse cogatur. Nec quantamcumque immunditiam naturarum , ullum crimen esse nuptiarum : bonum quippe discernitur proprium nuptiarum a quolibet vitio naturarum. Nec ullius reatum remanere peccati , qui non ea quæ in Christo fit regeneratione solvatur ; quamvis infirmitas restet , contra quam in se ipso constitutam regeneratus si proficit pugnet. Nec iniquus est Deus , cum peccatis sive originalibus sive propriis digna retribuit : magisque iniquus aut infirmus ostenditur , si jugum grave super filios Adam , a die sicut scriptum est¹ , nativitatis eorum usque in diem sepulture in matrem omnium , sub quo jugo imago ejus atteritur , aut ipse nullo vel originali vel proprio præcedente peccato , aut quilibet alius ipso imponit invito. Nec perfectio est desperanda virtutis , per ejus gratiam , qui ex origine vitiatam mutare potest et sanare naturam.

IV. Aggrediar igitur implere pollicitationem meam. Nec ista quinque argumenta vestra , ex quibus cuncta connectitis , quæ in hac quæstione adversus catholicam fidem multipliciter disputatis , singillatim testimoniis sanctorum refutanda suscipiam : sed quantum potuerit eorum percuti et dejici , etiam cum a me de litteris catholicorum episcoporum singula proferentur , tantum percutietur atque dejicietur , sive unum eorum , sive duo , sive plura , sive omnia , sicut valuerit quod proferetur. Veluti est illud in libro quem de arca Noë conscripsit beatus Ambrosius² , « Per unum , inquit , Dominum Jesum salus ventura nationibus declaratur , qui solus non potuit justus esse , cum generatio omnis erraret , nisi na-

¹ Eccli. xl, 1. — ² Ambrosius lib. de arca Noë.

tus ex virgine generationis obnoxiae privilegio minime teneretur. « Ecce, inquit, in iniquitatibus conceptus sum, » et in delictis peperit me mater mea¹: » dicit is qui justus præ cæteris putabatur. Quem igitur jam justum dixerim, nisi horum liberum vinculorum, quem naturæ communis vincula non teneant? Omnes sub peccato, ab Adam in omnes regnabat mors. Veniat solus justus in conspectu Dei, de quo jam non cum exceptione dicatur, « Non peccavit in labiis suis; » sed, « Peccatum non fecit². » Huic dic si audes, quod diabolum fecerit hominum conditorem, qui utriusque sexus commixtione nascuntur; quandoquidem solum Christum, quia sit natus ex virgine, a vinculis obnoxiae generationis exceptit, omnibus cæteris ex Adam sub peccati obligatione nascentibus; quod utique peccatum diabolum seminavit. Hunc damnatorem redargue nuptiarum, qui sine peccato natum solum dicit virginis filium. Istum negatorem percipiendæ criminare virtutis, qui asserit ingenerari vitia generi humano in ipso conceptionis exordio. Et dic ei; quod adversus me in primo tuo volumine videris tibi satis apte acuteque dixisse, « Nec peccare eos omnino, qui peccare dicuntur: si quidem a quocumque creati sunt, secundum id quod creati sunt, necesse habent vivere, nec suæ repugnare naturæ. » Hæc omnia dic Ambrosio, sive de Ambrosio, quæ mihi tam superbe, tam contumeliose, tam procaciter et petulanter objectas. (Nam his verbis suis infamare etiam baptismatis sacramentum, quod in eo plena non fiat remissio peccatorum; et iniquum Deum facere, qui peccata in filiis damnat aliena, quæ in parentibus relaxavit; fortasse non potest dici: quoniam cum hæc loqueretur, non de baptizatorum propagine loquebatur.) Porro si sanctus Ambrosius non ex his erat,

¹ Psal. I, 7. — ² Job. I, 22, et I Petr. II, 22.

qui diabolum faciunt hominum creatorem, vel nuptias damnant, vel incapacem virtutis naturam opinantur humanam; sed ex his potius, qui Deum summum ac summe bonum totius hominis, id est, totius animæ totiusque corporis agnoscunt et confitentur auctorem, et honorant in sui gradus bonitate conjugia, nec hominem perfecte justificari posse desperant: hæc interim tria vestra argumenta tanti illius viri auctoritate subversa sunt, nec ulterius objicienda sunt nobis, quide originali peccato ea dicimus, quæ dixit ille, qui neque hominis creationem diabolo attribuit, neque nuptias condemnavit, neque justitiæ perfectionem in natura hominis desperavit.

V. De duobus vero residuis argumentis vestris, quæ ad baptismum pertinent, mox videbimus quid ille vir senserit, et quomodo vos ingenti mole auctoritatis obtriverit. Dicit enim in libro contra Novatianos¹: « Omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum dicente David, « Ecce enim in » iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me » mater mea². » Ideo Pauli caro corpus mortis erat, sicut ipse ait; « Quis me liberabit de corpore mortis hujus³? » Christi autem caro damnavit peccatum, quod nascendo non sensit, quod moriendo crucifixit, ut in carne nostra esset justificatio per gratiam, ubi erat ante colluvio per culpam. » Hic sane omnia simul vestra argumenta subversa sunt. Si enim omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est: cur mihi ex hoc objicis, quod dicam diabolum hominum creatorem; cum hoc dicere me videas, quod ille dixit, qui hominum creatorem diabolum esse non dixit? Si quoniam hominis ortus in vitio est, ideo dicit David; « Ecce enim in iniquitatibus

¹ Lib. I, de pœnit. cap. 3. — ² Psal. I, 7. — ³ Rom. VII, 24.

» conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea¹; » nec accusat vox ista nuptiale consortium, sed originale peccatum: cur me damnatorem dicis esse nuptiarum, quod dicere non audebis Ambrosium? Si quoniam omnes homines sub peccato nascimur, et ipse ortus noster in vitio est, ideo Pauli caro corpus mortis erat, sicut ipse ait, « Quis me liberabit de corpore mortis hujus? » jam tandem perspicis etiam se ipsum in his suis verbis voluisse intelligi Apostolum? Ipsius ergo interior homo cum condelectaretur legi Dei, videbat aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suae², et propterea carnem suam corpus mortis esse dicebat³. In ipsius ergo carne non habitabat bonum, propter quod non quod volebat, faciebat bonum, sed malum quod oderat, hoc agebat. En tota vestra causa impulsa, prostrata, contrita, et sicut pulvis quem projicit ventus a facie terrae⁴, sic a cordibus eorum quos decipere coeperatis, si hæc voluerint deposito studio contentionis cogitare, projecta est. Numquid enim Paulus apostolus non erat baptizatus? aut aliquid ei vel originalium, vel propriorum, vel ignorantiae, vel scientiae remissum non fuerat peccatorum? Unde ergo talia loquebatur, nisi quia id quod dixi in libro meo, cui te respondisse gloriaris, omnino verum est? Lex quippe ista peccati, quæ in membris est corporis mortis hujus, et remissa est regeneratione spiritali, et manet in carne mortali: remissa scilicet, quia reatus ejus solutus est sacramento, quo renascuntur fideles; manet autem, quia operatur desideria, contra quæ dimicant et fideles. Hoc est omnino quod funditus subruit hæresim vestram. Quod usque adeo videtis et timeitis, ut non aliter ex his apostolicis vocibus exire con-

¹ Psal. I, 7. — ² Rom. v, 22. — ³ Ibid. 18. — ⁴ Psal. I, 4.

mini, nisi quanta potestis contentione asseveretis¹, non illic ipsius Apostoli accipiendam esse personam, sed adhuc sub lege, nondum sub gratia positi cujuscumque. Judæi, contra quem suæ malæ conversationis consuetudo pugnaret: quasi vis ipsa consuetudinis deponatur in baptismo, et non adversus eam confligant etiam baptizati, tanto fortius atque vehementius, quanto magis placere student oculis ejus, cujus gratia adjuvantur, ne in tali certamine superentur. Quod si attente sine pervicacia considerare voluisses, profecto in ipsa etiam vi consuetudinis invenires, quomodo concupiscentia remittatur in reatu, et maneat in actu. Neque enim nihil in homine agitur, quando concupiscentiarum suarum, etiam quibus non consentit, stimulis inquietatur. Sed tamen non propter vim consuetudinis appellabat carnem suam corpus mortis Apostolus; sed propter quod rectissime intellexit Ambrosius, quia omnes sub peccato nascimur, et ipse ortus in vitio est. Hujus vitii reatum jam sibi in baptismo fuisse dimissum dubitare non poterat, sed contra ejus inquietudinem pugnans, primum ab eo vinci subjurgarique metuebat; deinde licet invicte, non diu pugnare, sed hostem non habere malebat, quando dicebat, « Mi- » ser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hu- » jus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nos- » trum²: » sciens ejus gratia nos sanari ab isto concupiscentiali motu, qui nos ab ejus originali reatu spiritali regeneratione sanavit. Hoc bellum quod in nobis ipsis adversum nos ipsos gerendum suscepimus, experiuntur in se, neque negare possunt, libidinis acerrimi expugnatores, non impudentissimi laudatores.

VI. Denique dicit etiam victoriosissimus Cyprianus in

¹ Lib. de gratia Christi, cap. 39, et infra cap. 8. — ² Rom. vii, 24 et 25.

epistola sua de Oratione Dominica : « Fieri autem petimus voluntatem Dei in cœlo et in terra : quod utrumque ad consummationem nostræ incolumitatis pertinet et salutis. Nam cum corpus e terra , et spiritum possideamus e cœlo , ipsi terra et cœlum sumus , et in utroque , id est , in corpore et in spiritu , ut Dei voluntas fiat oramus. Est enim inter carnem et spiritum colluctatio , et discordantibus adversus se invicem quotidiana congressio , ut non quæ volumus ipsa faciamus ; dum spiritus cœlestia et divina quærit , caro terrena et sæcularia concupiscit. Et ideo petimus inter duo ista opè et auxilio Dei concordiam fieri , ut dum et in spiritu et in carne voluntas Dei geritur , quæ per eum renata est anima servetur. Quod aperte atque manifeste apostolus Paulus sua voce declarat : « Caro , inquit , concupiscit adversus spiritum , et » spiritus adversus carnem ; hæc enim invicem adversantur sibi , ut non quæ vultis illa faciatis¹. » Vide quemadmodum instruat baptizatum populum doctor egregius : (quod ad baptizatum enim pertineat Oratio Dominica , quis Christianus ignoret?) ut humanam incolumitatem salutemque naturæ in hoc esse intelligant constitutam , non ut caro et spiritus , tanquam inter se naturaliter inimica , sicut Manichæus desipit , separentur ; sed potius tanquam ex vitio discordiæ sanata concordent. Hoc est enim liberari a corpore mortis hujus , ut vitæ fiat , quod modo corpus est mortis , ipsa in eo morte moriente ; sine discordiæ , non naturæ. Unde dicitur etiam illud : « Ubi » est , mors , contentio tua²? » Quod non in hac vita perfici , idem quoque testis est Martyr in epistola de Mortalitate³ , « Ubi apostolum Paulum propterea dicit concupiscere dissolvi , et esse cum Christo , ut nullis jam fieret peccatis et vitiis carnis obnoxius : » Quam vero vi-

¹ Galat. v, 17. — ² 1 Cor. xv, 55. — ³ Lib. de Mortalitate.

gilanter adversus illud dogma vestrum , quo in vestra virtute confiditis , hoc in Oratione Dominica exponit⁴? Sic enim docet : « Petendum id potius a Domino , quam de propriis viribus præsumendum , ut inter carnem ac spiritum non humana virtus , sed gratia faciat divina concordiam : » consonans omnino Apostolo dicenti : « Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei » per Jesum Christum Dominum nostrum². »

XVII. His et sanctus Gregorius attestatur dicens : « Anima namque cum in laboribus fuerit et in angustiis , cum hostiliter urgetur a carne , tunc ad Deum refugit , et cognoscit unde debeat auxilium poscere. » Ac ne quisquam in his verbis episcopi Gregorii hostiliter urgentem carnem , tanquam ex contraria natura mali , secundum Manichæorum insaniam suspicetur ; etiam ipse vide quemadmodum suis fratribus et condoctoribus concinat , docens non ob aliud adversus carnem spiritum concupiscere , nisi ut suo utrumque revocetur auctori post gravissimum in hac vita rei utriusque conflictum , in quo laborat omnium vita sanctorum. In libro quippe apologetico : « Illorum vero , inquit , verborum nondum facio mentionem , quibus intra nosmetipsos propriis vitiis ac passionibus impugnamur , et die noctuque ignitis stimulis corporis humilitatis hujus et corporis mortis urgemur , nunc latenter , nunc etiam palam provocantibus ubique et irritantibus rerum visibilium illecebris , luto hoc facis cui inhæsimus , cœni sui scetorem venis capacioribus exhalante ; sed et lege peccati , quæ est in membris nostris , legi spiritus repugnante ; dum imaginem regiam , quæ intra nos est , captivam ducere studet : ut spoliis ejus cedat , quidquid illud est quod in nos bene-

⁴ Lib. de Orat. dominica. — ² Rom. vii, 24 et 25.

ficio divinæ ac primæ illius conditionis influxit : unde vix aliquis fortasse longa se et districta regens philosophia, et paulatim nobilitatem animæ suæ recolens, naturam lucis quæ in se est humili huic et tenebroso luto conjuncta, revocet ac reflectat ad Deum : vel si certe propitio Deo agat, utrumque pariter revocabit; si tamen longa et assidua meditatione insuescat sursum semper aspicere, et deorsum male trahentem ac degravantem materiam sibimet astrictam frenis arctioribus sublevare. » Agnosce, fili Juliane, consonas catholicas voces, et ab eis desine dissonare. Cum dicit beatus Gregorius : « Intra nosmetipsos propriis vitiis ac passionibus impugnamur, et die noctuque ignitis stimulis corporis humilitatis hujus et corporis mortis urgemur : » baptizatus loquitur, de baptizatis loquitur. Cum dicit : « Lege peccati quæ est in membris nostris legi spiritus repugnante : » baptizatus loquitur, de baptizatis loquitur. Christianorum est ista pugna fidelium, non infidelium Judæorum. Crede, si non pugnas; agnosce, si pugnas, et ista pugna rebellem quoque superbiam Pelagiani erroris expugna. Jam-ne discernis, jam-ne perspicias, jam-ne resipiscis, et in baptizate fieri omnium remissionem peccatorum, et cum baptizatis quasi civile bellum interiorum remanere vitiorum? Non enim talia sunt vitia, quæ jam peccata dicenda sint, si ad illicita opera spiritum concupiscentia non trahat et concipiat pariatque peccatum. Nec tamen extra nos sunt, quibus vincendis, cum in hoc certamine proficienter laboramus, instandum est : nostra sunt, passiones sunt, vitia sunt, frenanda, cohibenda, sananda sunt : sed dum curantur infesta sunt. Et si nobis ad meliora proficientibus, magis magisque minuuntur; tamen dum hic vivitur, esse non desinunt. Discedente hinc anima pia peribunt, in resurgente corpore non redibunt.

VIII. Ergo ad beatum redeamus Ambrosium¹. « Etiam Pauli caro, inquit, corpus mortis erat, sicut ipse ait, « Quis » me liberabit de corpore mortis hujus²? » Ita intellexit Ambrosius, ita Cyprianus, ita Gregorius, ut de aliis interim taceam simili præditi auctoritate doctoribus. Huic morti dicitur in fine, « Ubi est, mors, contentio tua³? » Sed re-generatorum est hæc gratia, non generatorum. « Christi enim caro, quod adjungit Ambrosius, damnavit peccatum, quod nascendo non sensit, quod moriendo crucifixit : » nascendo non sensit, in se, moriendo crucifixit in nobis. Lex itaque peccati repugnans legi mentis, quæ in tanti quoque Apostoli membris erat, remittitur in baptizate, non finitur. Ex hac lege carnis repugnante legi mentis nihil Christi corpus attraxit; quia non ex illa virgo concepit. Ex hac lege carnis repugnante legi mentis eandem legem prima nativitate nemo non traxit; quia nisi ex illa mulier nulla concepit. Et ideo venerandus Hilarius⁴ : « Ex peccato esse omnem carnem » non cunctatus est dicere : sed numquid ideo negavit ex Deo? Quomodo dicimus, et ex carne carnem, et ex homine carnem; numquid etiam sic negamus ex Deo? Ergo et ex Deo, quia creat; et ex homine, quia generat; et ex peccato, quia vitiat. Sed Deus qui genuit Filium sibi coæternum, quod in principio Verbum erat, per quod creavit omne quod non erat, etiam ipsum creavit hominem sine vitio, non ex semine hominis per virginem natum, in quo regenerat hominem generatum, sanatque vitiatum, a reatu statim, ab infirmitate paulatim. Contra quam regeneratus, si jam ratione utitur, illo spectante atque adjuvante velut in agone conflictat : quia virtus in infirmitate perficitur⁵, dum contra hoc nostrum quod a justitia deficit, illo nostro quod ad

¹ Ambrosius lib. i. de poenit. c. 3. — ² Rom. vii, 24 — ³ 1 Cor. xv, 55. — ⁴ Hilarius sup. lib. i. c. 3. — ⁵ 1 Cor. xii, 9.